

LEDARE

Chef för ledarredaktionen: Niklas Ekdal
Tel 08-738 10 00
E-post ledarredaktionen@dn.se

Kamran, hans fru Fatima och son Alan är välkomna i Kanada – inte i Sverige.

FOTO: MOA KARLBERG

Inte bara Kamran

Genèvekonventionen har blivit omodern. Men så länge den inte ersatts av något annat så skall den följas.

DN. **AVVISNINGSBESLUT** i Sverige – flyktingstatus i Kanada. DN kunde i går berätta den anmärkningsvärda historien om syrianen Kamran och hans familj. Om hur Migrationsverket kom fram till att Kamran inte har rätt att stanna, medan Kanada – som precis som Sverige har förpliktigt sig att följa Genèvekonventionen – ger honom full flyktingstatus. Samma lagtext – två vitt skilda beslut. Hur är det möjligt?

Fredrik Beijer, tillförordnad verksamhetschef inom asylområdet på Migrationsverket, medger att det inte är bra om olika länder kommer fram till olika slutsatser. "Det är ju tänkt att man ska ha samma tolkning av konventionen." (DN 11/3)

DET ÄR SÄLLAN MAN stöter på ett sådant tydligt fall som Kamrans. De flesta som avvisas från Sverige får inte sin sak prövad i något annat land. Men det betyder inte att det saknas indikationer på att rättstillämpningen är slumpartad och mer styrd av nationella hänsyn än av den rättssäkerhet och likabehandling som är en av huvudpoängerna med konventionen.

Men icke desto mindre är skillnaderna i tillämpning större än likheterna. Låt oss titta på året 2001. Då fattades i Sverige beslut i 18 400 asylärenden. 5 730 personer beviljades uppehållstillstånd av humanitära skäl (31 procent). 815 fick stanna som "skyddsbehövande" (4 procent). Endast 307 personer, mindre än två procent, erhöll status som konventionsflyktingar. Hälften av dem gjorde det dessutom först efter prövning i högre instans.

I KANADA UTGJORDE andelen konventionsflyktingar samma år 47 procent eller 13 336 personer. I Danmark fick i en första instans en femtedel eller 8 336 personer stanna som flyktingar enligt Genèvekonventionen. Det ska jämföras med den hundradel som i första instans gavs samma status i Sverige.

Olikheterna skulle kunna förklaras med att personerna som tagit sig till Sverige helt enkelt har sämre skyddsskäl. Men också det motsägs av statistiken. Om man går in och tittar på ett enskilt år och asylsökande från ett särskilt konfliktområde så är och förblir skillnaderna gigantiska. År 2001 var det år då talibanernas krig mot kvinnorna i Afghanistan avbröts av USA:s bombningar. Läget i stort, snarare än eget politiskt engagemang, torde utgöra goda

förutsättningar för att identifieras som flykting. Så var det också. Kanada beviljade 85,7 procent av alla asylsökande afghaner uppehållstillstånd enligt Genèvekonventionen. Danmark gav i första instans 86,7 procent samma status. I Sverige var siffran 3,4 procent, 3,4 procent!

Det är krokodiltårar Fredrik Beijer faller över upptäckten att olika länder gör olika "tolkningar" av skrivningarna i Genèvekonventionen. Att Sverige har en av världens snälaste tillämpningar kan knappast ha kommit som någon överraskning.

GENÈVEKONVENTIONEN SKREVS med andra världskrigets flyktingar för ögonen. Flyktingprotokollet från 1967 vidgade flyktingbegreppet från att tidigare bara ha gällt människor som flytt på grund av händelser som inträffade före 1951. Men världen har förändrats både sedan 1951 och 1967. Terrorism är ett faktum och frågan om vad man ska göra med terrorister som hotas av tortyr eller dödsstraff om de avvisas kräver sin lösning. Sverige gjorde fel – också i juridisk mening – vid den uppmärksammade utvisningen av två egyptier från Bromma flygplats. Oavsett om de två är skyldiga till det de anklagas för eller ej illustrerar fallet behovet av en ny lagstiftning.

Ty att bryta mot lagar som tiden hunnit ikapp – i stället för att arbeta för att förändra dem – är och förblir en riktigt usel lösning.

När brott är regeln

Bara en av 17 arbetsgivare bedriver ett arbete för jämställdhet som lever upp till lagens krav. Det är en skandal, menar JämO Claes Borgström. Men möjligen gnager ett litet tvivel inom honom. För mot slutet av sin artikel på DN Debatt (9/3) prövar han den alternativa hypotesen att den dåliga statistiken kanske beror på brister i regelverket.

Borgström avfärdar denna tolkning med att det trots allt finns engagerade arbetsgivare som följer lagen och bedriver ett gott jämställdhetsarbete. Och visst finns de. Men är det lagens krav på årlig lönekartläggning som gjort dem engagerade? Eller är orsakssambandet det omvända?

Att lagen följs på arbetsplatser där det finns ett starkt engagemang för jämställdheten säger ingenting om värdet av en lag som en förkrossande majoritet bryter mot.

JOHANNES ÅMAN

"När något ökar så snabbt som biståndsbudgeten har man kanske inte gjort så skarpa prioriteringar."

Joakim Stymne, statssekreterare hos biståndsminister Gunilla Carlsson (m), intervjuas i tidskriften Neo.

Mahmoud Ahmadinejad.

Oljans cirkel

"Den killen skulle kunna bli borgmästare i vilken amerikansk stad som helst", sade Bill Clinton om Irans populistiske president Mahmoud Ahmadinejad förra året.

Lite väl lättsinnigt, kan det tyckas, om en politiker som strävar efter kärnvapen och regional dominans. Men Clinton hade en poäng som tycks ha gått Bushadministrationen förbi.

Ahmadijad blev vald på omöjliga löften. När oljepriset sjönk med 30 procent 2006 var det politisk katastrof för den iranska ledningen.

Nu har oljepriset studsat tillbaka, och gett Ahmadinejad ett frispel han inte förtjänar.

Varför?

Därför att riskpremien på råvaran stiger inför hotet om ett amerikanskt anfall på Iran.

NIKLAS EKDAL

DAGENS NYHETER

Växel: 08-738 10 00 Post: 105 15 Stockholm Besöksadress: Gjörwellsgatan 30
Tryckorter: Bold, DNEK Tryckeriet AB, Stockholm. Bold, Borås Tidnings Tryckeri AB, Borås. Daily Print i Umeå AB.

Redaktörer och chefer
Chefredaktör och ansvarig utgivare
Thorbjörn Larsson
Vd Lena Herrmann
Red.chef och stf ansv utgivare
Pia Skagermark
Nyhetschef Mats J Larsson
Bitr red.chefer Charlotta Friborg, Nils Öhman och Sören Björklund.
Adm red.chef Magnus Janson
Politisk red, chef ledar Niklas Ekdal
Kulturchef Maria Schottenius

Annonsera
Privat Bostad, Båtar, Meddelanden,
Motor: 08-738 26 50. fax 08-738 26 55.
Bröllops- och dödsannonser med bild:
08-738 13 65. Familj: 08-738 26 50.
Mån-fre kl 08.15 - 17.
Fyndmarknad dn.se/annonsera,
020-89 89 89. fax 020-33 88 33.
Mån - fre kl 08 - 20.
Företag dn.se/annonswebb
E-post annons annonsinfo@dn.se
Fax annons 08-738 16 83

Fråga om prenumeration
Automatisk telefonservice
08-619 30 00
Anmäl utebliven tidning, gör tillfällig adressändring och uppehåll.
Alla dagar 07-24.
Personlig service 08-738 26 00
Mån-fre kl 07-18, lör 07.30-12.
Alla ärenden kan göras på dn.se/pren
Hitta en tidigare artikel
Arkiv/artikelsök 08-738 16 91

Vardagar kl 10-11 eller via e-post
dnkundcenter@dn.se.
DN:s texter och bilder lagras elektroniskt och tillgängliggörs i digitala arkiv. Den som sänder material till DN anses medge sådan lagring samt publicering i tidningens alla distributionskanaler.
Tyck till om DN
Läsarombudsman
Lilian Öhrström 08-738 11 11
eller mejla ombudsman@dn.se

TIPSA OSS

Så lämnar du nyhetstips till DN

Ring 08-738 21 21.
Mejla till nyhetstips@dn.se
mms och sms 72580, inled med nyhetstips mellanslag.

Den hemliga vårdcentralen ligger i en hyresfastighet någonstans i Stockholm. Hit söker sig gömda vuxna som befinner sig illegalt i Sverige för att få vård av utbildad sjukvårdspersonal som ställer upp ideellt. Mottagningen drivs av hjälporganisationen Läkare i världen.

FOTO: BENKT EURENIUS

Hemlig sjukvård räddningen

Oklara regler om vad som gäller för asylsökande och dem som bor illegalt i Sverige.

Sjukvårdspersonal och landsting saknar tydliga riktlinjer för vilken vård asylsökande och människor som befinner sig illegalt i landet har rätt till. Allt fler söker sig nu till hemliga mottagningar sedan den tillfälliga asylslagen upphört.

Den hemliga sjukvårdsmottagningen ligger i en gammal affärslokal på nedre botten i en hyresfastighet någonstans i Stockholm.

I soffan i väntrummet sitter ett tjugotal personer och väntar på att få behandling av den utbildade sjukvårdspersonal som varje onsdag arbetar frivilligt på mottagningen som Läkare i världen driver.

De som kommit hit saknar rätt till sjukvård eller har inte råd att betala, och är dessutom rädda för att bli angivna av sjukvårdspersonalen.

ENHÖGGRAVID KVINNA från Mongoliet ler lyckligt och håller handen på sin stora runda mage. Hon har inte rätt att gå till den vanliga mödravården, och när barnet ska födas måste hon betala hela vårdkostnaden, cirka 20 000 kr, för förlossningen. Här på mottagningen får hon och barnet i hennes mage den vård som behövs utan att någon ifrågasätter om det krångliga svenska regelverket tillåter det.

Bredvid sitter en blek armenisk kvinna som berättar att hon har ont i magen och njurarna.

Läkaren, som lite senare tar emot, kan bara skriva ut medicin mot den förstoppning kvinnan lider av sedan flera månader. Sådan medicin har kvinnan fått förut, och det hjälper inte. Läkare i världen samarbetar med Röda korset, som har ett nätverk av sjukvårdspersonal som försöker ta emot enstaka behövande på sina vanliga mottagningar. Förhoppningsvis ska den armeniska kvinnan kunna bli röntgad hos Röda korsets läkar-kontakter.

ANTALET PERSONER som söker hjälp hos de ideella sjukvårdsnätverken runt om i landet har ökat de senaste månaderna. Trycket minskade något när den tillfälliga lagen om uppehållstillstånd gav alla som befann sig illegalt i landet möjlighet att på nytt söka asyl. De som söker asyl har nämligen viss rätt att få sjukvård.

Hos Röda korset i Stockholm är antalet besök åter lika många – ett 60-tal i månaden – som före den tillfälliga lagen. Hos Läkare i världen har antalet besök stigit till 120 per månad. I Malmö har organisationen Delta just öppnat en ny hemlig mottagning.

Trots EU:s krav har Sverige ännu

inte lagfäst vården för asylsökande eller för dem som av olika skäl helt saknar uppehållstillstånd.

År 2005 lade den förra regeringen fram ett förslag som möttes av kritik bland annat för sin ottydlighet och för att stora grupper lämnades utanför förslaget.

DEN POLITISKT KÄNSLIGA frågan som splittrade blocken och som kunde väcka en ny invandringsdebatt och samtidigt ställa svåra frågor om värdeetik försvann i valrörelsen.

Ännu har den nya regeringen inte bestämt om frågan ska hanteras som en sjukvårdsfråga på socialdepartementet eller som en invandringsfråga hos migrationsministeriet.

Tills vidare gäller därför det avtal mellan staten och Sveriges Kommuner och landsting som ger asylsökande rätt till "omedelbar vård", det vill säga akut, livsnödvändig sjukvård samt förlossning, och vissa grupper av gömda barn full tillgång till vård.

–Reglerna är otydliga och därför skiljer sig riktlinjerna vid landets sjukhus och vårdmottagningar. Ytterst är det vårdpersonalens bedömningar som avgör. Det gör hela systemet godtyckligt. Det nuvarande systemet lägger hela det etiska dilemmat på sjukvårdspersonalen, säger Christian Foster, som är samordnare för asylvården vid Stockholms läns landsting.

ANN PERSSON

ann.persson@dn.se 08-738 21 75

FRÅGOR & SVAR

Över 9 000 personer försvunna efter avvisningsbeslut

Hur många personer i Sverige står helt utanför sjukvården?

Ingen vet hur många som håller sig gömda. Vid årsskiftet var 9 340 personer, varav 1 444 barn, avvikna, enligt Rikspolisstyrelsen. Det betyder att de försvunnit efter avvisningsbeslutet. En del kan ha lämnat landet. Samtidigt ökar antalet personer som kommer hit och inte söker någon form av uppehållstillstånd. Ingen vet hur många de är.

Är Sverige inhumanare än andra länder?

I debatten sägs ofta att i Italien, Spanien, Frankrike och Belgien, där

antalet odokumenterade personer är större än i Sverige, är tillgången till vård betydligt bättre för denna grupp. Skillnaden i lagstiftningen mellan länderna är stor och därför är det omöjligt att jämföra. I praktiken blir det ibland så att asylsökande och papperslösa får bättre vård i länder där välfärdsstaten och den offentliga sjukvården är mindre utbyggd, enligt Christian Foster på Stockholms landsting.

Ingen får nekas akut sjukvård i Sverige. De som för tillfället befinner sig olagligt i landet ska betala hela vårdkostnaden,

ibland hundratusentals kronor. Drivs dessa skulder in?

DN:s rundringning visar att policyn varierar. Av humanitära skäl och för att det kostar mycket att bevaka skulderna avskrivs de i praktiken. En enig landstingsstyrelse i Stockholm beslöt att avskrivna räkningar för dem som senare får uppehållstillstånd. Landstinget ansåg det orimligt att personer som senare får uppehållstillstånd ska börja sin vistelse med en stor skuld. På en privatpersons begäran hamnade frågan i länsrätten, som nu ska avgöra om avskrivningen strider mot kommunallagen.